

© LUC VAN DIJCK

GROOT MELKVEEBEDRIJF, RENDABEL BEDRIJF?

Het gemiddelde melkveebedrijf wordt steeds groter en groei is dikwijls een noodzaak om de stijgende kosten het hoofd te bieden. Een groter bedrijf realiseert immers meer inkomsten. Maar moet een melkveebedrijf per definitie groot zijn om rendabel te kunnen zijn? – *Diane Schoonhoven, landbouwconsulent Boerenbond*

Aan de hand van cijfers uit Tiber, de bedrijfseconomische boekhouding van Boerenbond, gingen we na in welke mate de bedrijfsgrootte van een melkveebedrijf van belang is om rendabel te zijn. De resultaten van de gespecialiseerde melkveebedrijven met startdatum op 1 december of 1 januari werden geanalyseerd voor het crisisjaar 2009 en het meest recent afgesloten boekjaar 2011. De inkomsten uit bedrijfstoelagen werden buiten beschouwing gelaten.

Groei geeft lucht

Uit figuur 1 blijkt dat het saldo (opbrengsten min variabele kosten) van gespecialiseerde melkveebedrijven toeneemt naarmate de melkproductie op het bedrijf stijgt. Meer melk betekent meer inkomsten en geeft zo extra financiële ruimte. Zeker in een jaar met een goede melkprijs neemt het saldo sterk toe naargelang er meer liters worden geproduceerd. Denk aan het jaar 2011 toen gemiddeld 35,61 euro per 100 l werd uitbetaald. Het hogere saldo per liter is immers van toepassing op elke liter melk. In het crisisjaar 2009, toen de gemiddelde uitbetaalde melkprijs voor deze bedrijven 26,05 euro per 100 l melk bedroeg, blijkt het saldo minder hard mee

te stijgen met een toegenomen melkproductie. Het saldo per liter is dan beperkt, ook voor de extra liters melk. Opvallend is dat het arbeidsinkomen (saldo min vaste kosten) veel minder uitgesproken meestijgt met de toegenomen melkproductie, zoals uit figuur 1 blijkt. In 2011, een jaar met een goede prijs, lijkt het arbeidsinkomen wel nog toe te nemen naargelang bedrijven groter zijn. Toch is de stijging in arbeidsinkomen veel lager dan de toename van het saldo. Een deel van het hogere saldo wordt opgesoupeerd door toegenomen vaste kosten. Het hogere arbeidsinkomen op grote bedrijven moet gebruikt worden om meer gewerkte uren te vergoeden. Als de bedrijven worden opgesplitst naar bedrijfsgrootte (melkproductie minder dan 450.000 l, tussen 450.000 en 900.000 l en meer dan 900.000 l), blijkt dat het uurloon op grote bedrijven (meer dan 900.000 l) in een jaar met een goede melkprijs, zoals 2011, gemiddeld wel het hoogst is. Het ging om 14,96 euro per uur, terwijl bedrijven met minder dan 450.000 l een uurloon van 8,63 euro realiseren. Op bedrijven met een productie tussen 450.000 en 900.000 liter bedraagt het uurloon 12,71 euro (tabel 1).

Daar staat tegenover dat in een crisisjaar als 2009 grote bedrijven geen enkel voordeel meer halen uit hun toegenomen melkproductie (figuur 1). Sterker nog, als de bedrijven worden opgesplitst naar melkproductie (tabel 1) blijkt dat het arbeidsinkomen in 2009 op bedrijven met minder dan 450.000 l melk én op bedrijven met meer dan 900.000 l melk gemiddeld negatief is geweest! Groei geeft lucht, maar deze toegenomen financiële ruimte blijkt in een slecht melkjaar slechts lucht te zijn ... Alleen de groep bedrijven met

.....
De meeste rendabele
bedrijven zijn niet per definitie
de grootste.
.....

een gemiddelde melkproductie tussen de 450.000 en 900.000 l wist in 2009 gemiddeld een positief arbeidsinkomen, en daarmee ook een positief uurloon, te behalen. Als we uitgaan van de kosten van 2011 en van een gemiddelde melkprijs van 30 euro/100 l melk, blijkt dat het uurloon

op bedrijven met minder dan 450.000 l melk het laagst is (4,41 euro/uur), terwijl het uurloon op de grote bedrijven (meer dan 900.000 l) en de middengroep (tussen 450.000 en 900.000 l) dicht bij elkaar liggen: respectievelijk 6,49 euro en 6,10 euro per uur.

Uit voorgaande cijfers kunnen we besluiten dat een gemiddeld melkveebedrijf niet rendabel is bij een gemiddelde melkprijs van 30 euro/100 l en gelijke kosten als in 2011. Een rendabel bedrijf is immers in staat om alle gewerkte uren te vergoeden, waarbij voor 2011 een uurloon van 14,92 euro als norm wordt gehanteerd. In deze berekening werd echter geen rekening gehouden met inkomsten uit bedrijfstoelagen, wat tot vandaag op alle bedrijven nog een aanzienlijke bijkomende inkomstenbron is. Bij een gemiddelde melkprijs van 30 euro/100 l is een groot melkveebedrijf gemiddeld genomen niet rendabeler dan een middelgroot melkveebedrijf; het uurloon ligt zeer dicht bij elkaar. Wel is duidelijk dat de bedrijven met meer dan 450.000 l gemiddeld een hoger uurloon realiseren dan de bedrijven met minder dan 450.000 l.

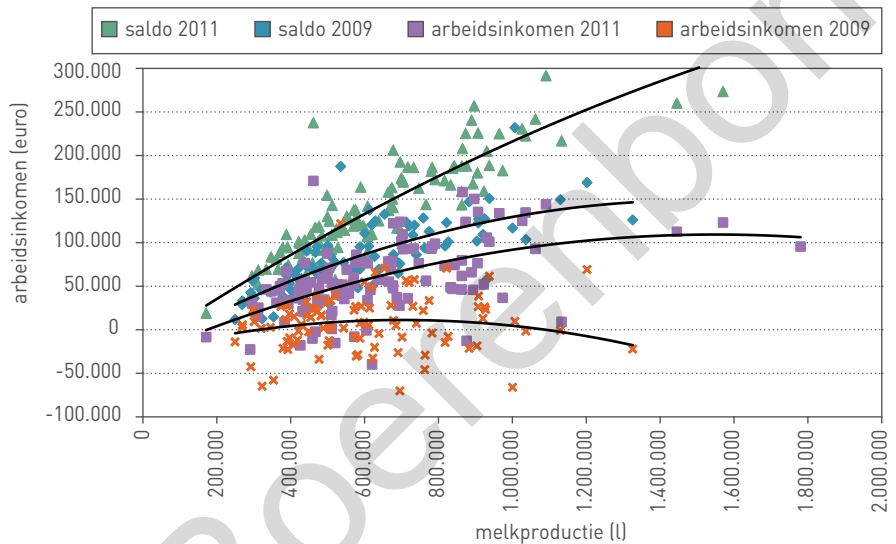
Grote bedrijven zijn bij een gemiddelde melkprijs van 30 euro/100 l dus ongeveer even rendabel als de middelgrote bedrijven. Bij goede melkpreisen zoals in 2011 realiseren de grote bedrijven echter een hoger uurloon dan de middelgrote bedrijven, en zeker ook dan de minder grote bedrijven. In een crisis jaar als 2009 komt het uurloon van de grote bedrijven daarentegen negatief uit, terwijl de middelgrote bedrijven nog steeds een positief uurloon realiseren. Hieruit kunnen we besluiten dat grote melkveebedrijven in een gemiddeld jaar even rendabel zijn als middelgrote bedrijven, terwijl zij in een beter melkjaar een hoger arbeidsinkomen en uurloon overhouden. In een slecht melkjaar lopen ze juist een hoger risico dan deze middelgrote bedrijven; de hogere vaste kosten moeten op een groot melkveebedrijf immers ook afbetaald worden als de melkprijs laag is.

Vakmanschap

Als we vervolgens kijken naar de meest rendabele bedrijven, dan blijkt dat bij een gemiddelde melkprijs van 30 euro/100 l geen enkel bedrijf met minder dan 450.000 l in staat is om een uurloon van 14,92 euro te realiseren. Bij de middelgrote en grote bedrijven daarentegen kon een aantal bedrijven alle uren wel behoorlijk vergoeden. Binnen de verschillende groepen van bedrijfsgrootte blijken de meest rendabele bedrijven doorgaans

op enkele punten zeer sterk overeen te komen. Als eerste liggen de inkomsten op deze meest rendabele bedrijven het hoogst. Enerzijds is dit de melkerijprijs, die hoger ligt omdat de gehalten in de melk hoger zijn, met name ook het vetgehalte. Anderzijds blijkt het inkomen op de meest rendabele bedrijven ook hoger te liggen omdat de vleesopbrengsten hoger liggen. De hogere verkoopprijs van reforme koeien en nuchtere kalveren blijkt hiervoor de belangrijkste oorzaak.

bedrijven. Daarnaast hebben de meest rendabele bedrijven ook een lagere gezondheidskost, in combinatie met de betere prijs van de reforme koeien kan geconcludeerd worden dat op de meest rendabele bedrijven de gezondheidsstatus hoger ligt. Enerzijds worden er minder kosten voor diergezondheid gemaakt, anderzijds worden koeien toch nog goed ter been verkocht tegen een goede prijs. Hier is het vakmanschap van de melkveehouder van groot belang.

Figuur 1 Saldo en arbeidsinkomen van gespecialiseerde melkveebedrijven tegenover de totale melkproductie - Bron: Tiberboekhoudingen Boerenbond

Tabel 1 Uurloon melkveehouderij op basis van bedrijfsgrootte - Bron: Tiberboekhoudingen Boerenbond

	Melkprijs (euro/100 l)		Melkproductie (l)		
			< 450.000	450.000 - 900.000	> 900.000
2009	26,05	Gewerkte uren	4.322,00	5.152,00	7.089,00
		Werkelijk uurloon (euro)	-0,20	2,87	-1,01
2011	35,61	Gewerkte uren	3.926,00	5.233,00	7.280,00
		Werkelijk uurloon (euro)	8,63	12,71	14,96
Gemiddeld jaar	30,00	Gewerkte uren	3.926,00	5.233,00	7.280,00
		Werkelijk uurloon (euro)	4,41	6,10	6,49

Naast de hogere inkomsten hebben de meest rendabele bedrijven in de verschillende productiegroepen als overeenkomst dat de kosten lager liggen. Hier is met name de krachtvoerkost doorslaggevend. De meest rendabele bedrijven geven minder krachtvoer aan hun koeien en benutten hun eigen ruwvoer beter. Dit blijkt uit een hogere hoeveelheid ruwvoermelk die op deze bedrijven wordt gemolken; zowel per koe als per beschikbare hectare ruwvoer wordt meer melk geproduceerd uit ruwvoer. Dit resulteert in een duidelijk lagere krachtvoerkost. De melkproductie per koe verschilt niet meteen tussen meer en minder rendabele

Goede melkprijs

Uiteindelijk blijkt dat de meest rendabele bedrijven niet per definitie de grootste zijn. Wel blijkt het op middelgrote en grote bedrijven eenvoudiger om een fatsoenlijk uurloon te realiseren dan op minder grote bedrijven. Grote bedrijven kunnen het meest profiteren van een goede melkprijs, maar lopen ten opzichte van middelgrote bedrijven een extra risico als de melkprijs laag is. Middelgrote bedrijven blijken bij een gemiddelde melkprijs in staat om zeker even rendabel te zijn als de grote melkveebedrijven; uiteindelijk maakt het vakmanschap van de veehouder namelijk het grote verschil! ■